

แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส

นายปรัชญา อากาศ

วิทยานិพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-444-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Language Map of Pattani and Narathiwat

Mr. Pruchya Arpakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

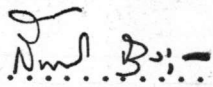
Graduate School

Chulalongkorn University

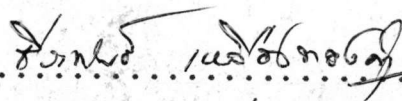
1995

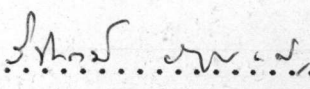
หัวข้อวิทยานิพนธ์ แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส
โดย นายปรัชญา อากาศกุล
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. วิจินต์ ภาณพงศ์

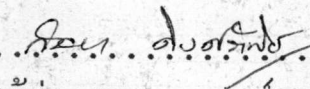
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. วิจินต์ ภาณพงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัญญา ติงศภัทย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ปรัชญา อากาศ : แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส (LANGUAGE MAP OF PATTANI AND NARATHIWAT) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์, 138 หน้า.
ISBN 974-632-444-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภาษาที่ใช้พูดในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส และศึกษาว่าแต่ละภาษามีพื้นที่ภาษาอยู่ในบริเวณใด แล้วนำผลที่ได้มาทำแผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส

ข้อมูลในการวิจัยได้จากการส่งแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย หน่วยยอดจำนวน 50 หน่วยยอด ซึ่งมีการใช้ศัพท์ที่แตกต่างกันในภาษาที่ศึกษาทางไปรษณีย์ไปยังอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของทั้งสองจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 188 โรงเรียน แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 81.62 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิจัยแสดงว่าในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส มีภาษาที่ประชาชนใช้ในการติดต่อสื่อสารกันอยู่ 3 ภาษา คือ ภาษามลายูถิ่น (ปัตตานี) ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ โดยสามารถกำหนดพื้นที่ภาษาได้เป็น 7 พื้นที่ คือ 1. พื้นที่ภาษามลายูถิ่น มีอาณาบริเวณครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส 2. พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ซึ่งอยู่ใน 2 ตำบลในอำเภอโคกโพธิ์และกิ่งอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี 3. พื้นที่ภาษาไทยถิ่นตากใบ ซึ่งอยู่ใน 3 ตำบลในอำเภอดากใบ อำเภอสุไหงปาดี และอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส 4. พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ซึ่งอยู่ใน 14 ตำบลในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอหนองจิก และกิ่งอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และอีก 5 ตำบล ซึ่งกระจายอยู่ในอำเภอหรือเสาะ อำเภอระแงะ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส 5. พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นตากใบ ซึ่งอยู่ใน 7 ตำบลในอำเภอดากใบ และอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส กับอีก 2 ตำบลในอำเภอสายบุรี และกิ่งอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี 6. พื้นที่ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปกับภาษาไทยถิ่นตากใบ ซึ่งอยู่ใน 2 ตำบลในอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี 7. พื้นที่ภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ ซึ่งอยู่ใน 5 ตำบลในอำเภอปะนาเระและอำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี กับอีก 1 ตำบลในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C510909: MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: LANGUAGE MAP / PATTANI / NARATHIWAT

PRUCHYA ARPAKUL : LANGUAGE MAP OF PATTANI AND NARATHIWAT. THESIS
ADVISOR : PROF. VICHIN PANUPONG, Ph.D. 138 pp. ISBN 974-632-444-6

This thesis aims at finding out what languages are used in Pattani and Narathiwat provinces and in which areas. and also at producing a language map of Pattani and Narathiwat based on the results of the study.

The data was collected by means of questionnaires containing 50 semantic units which were selected on the basis of their being represented by different lexical items in Pattani Malay, Southern Thai and Tak Bai. The questionnaires were sent by post to the principals of 188 schools under the Provincial Elementary Education Office in both provinces. 81.62 percent of the total number of questionnaires sent was returned.

The results show that 3 languages : Pattani Malay, Southern Thai and Tak Bai are spoken in Pattani and Narathiwat and 7 language areas are found , i.e., 1. the Pattani Malay area covers most of the area of both provinces, 2. the Southern Thai area comprises 2 tambons in Khokphodhi district and Maelan sub-district, Pattani province, 3. the Tak Bai area comprises 3 tambons in Takbai, Sungaipadi and Sukhirin districts, Narathiwat province, 4. the Pattani Malay - Southern Thai area comprises 14 tambons in Khokphodhi and Nongchik districts and Maelan sub-district, Pattani province and 5 tambons in Ruso, Rangae, Sungai Kolok and Sukhirin districts, Narathiwat province, 5. the Pattani Malay - Tak Bai area comprises 7 tambons in Takbai and Maung districts, Narathiwat province and 2 tambons in Saiburi district and Mai kaen sub-district, Pattani province, 6. the Southern Thai - Tak Bai area comprises 2 tambons in Panareh district, Pattani province, and 7. the Pattani Malay - Southern Thai - Tak Bai area comprises 5 tambons in Panareh and Saiburi districts, Pattani province and 1 tambon in Srisakhorn district, Narathiwat province.

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติต..... *Prucha Arpakul*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Prof. Vichin Panupong*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ของ
คณาจารย์หลายท่าน อันประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรน ภาณุพงศ์ อาจารย์
ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อ
การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งยังกรุณาสละเวลาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่กรุณาให้คำแนะนำและ
ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม. ร. ว. กัลยา ดิงศภิกย์ ที่ได้กรุณาให้ความ
เอาใจใส่ และ ให้กำลังใจในการศึกษากับผู้วิจัยมาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในระดับ
ปริญญาโท รวมทั้งยังกรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่ง
สำหรับการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จมิได้ หากปราศจากความร่วมมือจากอาจารย์
ใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บอกภาษา และเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ปัตตานีและนราธิวาส ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี
รวมทั้งคุณพิชรีย์ จำปา กับเพื่อน และคุณอมรรัตน์ บุรณพันธ์ ที่ได้ช่วยประสานงานใน
การเก็บข้อมูลบางส่วนให้ด้วย

ขอขอบคุณ อ. รุสลัน อุทัย ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี , นิสิตชมรมมุสลิมมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับ
ภาษามลายูถิ่น

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์บาง
ส่วน

และท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ของผู้วิจัย ที่ได้ให้
ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนมาตลอด รวมทั้งยัง
ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้วิจัยมาตลอดจนสำเร็จการศึกษา

ปรีชญา อากาศกุล

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	รายการตารางประกอบ.....	ณ
	รายการภาพประกอบ.....	ญ
บทที่		
1	บทนำ	
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	ขอบเขตการวิจัย.....	2
	สมมติฐาน.....	2
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
	คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	3
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
	รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดที่ทำการวิจัย.....	28
2	การดำเนินการวิจัย	
	การดำเนินการขั้นต้น.....	36
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
3	การวิเคราะห์ศัพท์	
	การวิเคราะห์ศัพท์ภาษามลายูถิ่น.....	53
	การวิเคราะห์ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป.....	56
	การวิเคราะห์ศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบ.....	57
4	การกระจายของศัพท์	
	การสร้างแผนที่.....	60
	การแสดงการกระจายศัพท์.....	60

	หน้า
5	การกระจายของภาษาในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส
	การตัดสินใจการใช้ภาษาของแต่ละตำบล.....112
	การกระจายของภาษาในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส.....116
6	สรุปผลและอภิปรายผล
	สรุปผลการวิจัย.....119
	อภิปรายผล.....121
	ข้อเสนอแนะ.....126
	รายการอ้างอิง.....127
	ภาคผนวก
	ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม.....133
	ประวัติผู้เขียน.....138

สารบัญตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ระบบเสียงพยัญชนะในภาษามลายูถิ่นปัตตานี.....	6
2	ระบบเสียงสระเดี่ยวธรรมดาในภาษามลายูถิ่นปัตตานี.....	8
3	ระบบเสียงสระเดี่ยวนาสิกในภาษามลายูถิ่นปัตตานี.....	8
4	ระบบเสียงพยัญชนะในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป.....	10
5	ระบบเสียงสระเดี่ยว (สั้น-ยาว) ในภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป.....	11
6	ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นไชยา จ.สุราษฎร์ธานี.....	12
7	ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นสงขลา.....	13
8	ระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นขนอม จ.นครศรีธรรมราช.....	13
9	ระบบเสียงพยัญชนะในภาษาไทยถิ่นตากใบ.....	15
10	ระบบเสียงสระเดี่ยว (สั้น-ยาว) ในภาษาไทยถิ่นตากใบ.....	16
11	ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นตากใบ.....	17
12	หน่วยอรรถที่ใช้ในงานวิจัย.....	43
13	จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากตำบลในแต่ละ อำเภอของจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส.....	48

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของภาษาถิ่นย่อยในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้.....	23
2	แผนที่จังหวัดปัตตานี.....	34
3	แผนที่จังหวัดนราธิวาส.....	35
4-52	แผนที่แสดงการกระจายศัพท์ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป และภาษาไทยถิ่นตากใบ ในหน่วยอรรถที่ 1-49.....	62-110
53	แผนที่แสดงการตัดสินใจการใช้ภาษาของตำบล.....	115
54	แผนที่ภาษาจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส.....	118
55	แผนที่แสดงเส้นแบ่งเขตภาษาไทกลุ่มตากใบกับภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไป ของ วิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (2526).....	123